

DOI: <https://doi.org/10.17721/2520-2626/2023.33.9>
УДК 329.09.5(477)

Роман ПОРОНЮК

ад'юнкт штатний науково-організаційного відділу Національної академії
сухопутних військ імені Петра Сагайдачного

ORCID: 0000-0001-5289-9431
Email: rporon@gmail.com

Ольга ГАПЕЄВА

кандидат історичних наук, старший науковий співробітник, професор
кафедри мобілізаційної, організаційно-штатної, кадрової роботи та
оборонного планування Національної академії сухопутних військ імені
Петра Сагайдачного

ORCID: 0000-0002-3145-7025
Email: o.gapeewa@gmail.com

ВПЛИВ ГІБРИДНИХ ВІЙН ПРОТИ УКРАЇНИ НА ІНФОРМАЦІЙНО-МЕДІЙНІ ПІДРОЗДІЛИ ЗБРОЙНИХ СИЛ ЛИТОВСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ (2013-2021РР.)

Анотація. У статті розглядається діяльність інформаційно-медійних та кібернетичних підрозділів Збройних Сил Литовської Республіки та його Міністерства оборони як складових компонентів у інформуванні власного населення, міжнародної спільноти та зарученням максимальної підтримки їх дій, протидії інформаційним загрозам засобами масової інформації та кібернетичним атакам з боку недружніх країн, які намагаються вплинути на Литовську Республіку. Проаналізовано особливості національного законодавства щодо національної та інформаційної безпеки, функціонування системи стратегічних комунікацій, діяльності прес-служб Збройних Сил Литовської Республіки та їх засобів масової інформації, способи реагування на інформаційні інциденти та формуванню відповідних звітів. Досліджено завдання та структуру військових засобів масової інформації (газет, радіо та телебачення, Інтернет-ресурсів), інформаційних агенцій та прес-служб. Вперше досліджено діяльність та організаційно-штатну структуру інформаційно-медійних структур Збройних Сил Литви; у науковий обіг уведено нормативно-правові акти з питань стратегічних комунікацій та реагування на інформаційні інциденти. У статті також розглянуто та порівняно певні відмінності між інформаційно-медійними структурами Збройних Сил України та Збройних Сил Литовської Республіки. Зокрема комплектування особовим складом військових засобів масової інформації військовослужбовцями та незалежними цивільними працівниками. У дослідженні викладено, як початок та подальша збройна та гібридна агресії Російської Федерації проти українського народу від 2014 року та до початку повномасштабної війни у 2022 році, вплинула на діяльність інформаційно-медійних структур Литовської Республіки та корегування нормативно-правового законодавства держави у інформаційній та кібернетичній сфері.

Ключові слова: прес-служби, зв'язки з громадськістю, ЗМІ, медіа, Литва.

Roman PORONYUK

PhD Student Scientific and Organizational Department
Hetman Petro Sahaidachnyi National Army Academy,

Olga GAPEYEVA

Candidate of Historical Sciences Senior Researcher,
Associate Professor of department of mobilization,
personnel organization and defence planning, Hetman
Petro Sahaidachnyi National Army Academy

IMPACT OF HYBRID WARS AGAINST UKRAINE ON THE INFORMATIVE MEDIA UNITS OF THE LITHUANIAN REPUBLIC'S ARMED FORCES (2013-2021)

Abstract. *The article examines the activities of the information, media and cyber units of the Armed Forces of the Republic of Lithuania and its Ministry of Defense as constituent components in informing their own population, the international community and enlisting maximum support for their actions, countering information threats through mass media and cyber attacks from unfriendly countries that are trying to influence the Republic of Lithuania. The peculiarities of national legislation regarding national and information security, the functioning of the strategic communications system, the activities of the press services of the Armed Forces of the Republic of Lithuania and their mass media, methods of responding to information incidents and the formation of relevant reports are analyzed. The task and structure of the military mass media (newspapers, radio and television, Internet resources), information agencies and press services have been studied. For the first time, the activities and organizational staffing structure of the information and media structures of the Armed Forces of Lithuania were investigated; normative and legal acts on issues of strategic communications and response to information incidents have been introduced into scientific circulation. The article also examines and compares certain differences between the information and media structures of the Armed Forces of Ukraine and the Armed Forces of the Republic of Lithuania. In particular, staffing of military mass media with servicemen and independent civilian workers. . The study describes how the beginning and subsequent armed and hybrid aggression of the Russian Federation against the Ukrainian people from 2014 until the start of a full-scale war in 2022 affected the activities of the information and media structures of the Republic of Lithuania and the adjustment of the state's regulatory and legal legislation in the information and cyber sphere .*

Keywords: *press services, public relations, mass media, media, Lithuania.*

Постановка проблеми. Українській державі, нашому суспільству, у неймовірно важких умовах вдалось витримати та продемонструвати адекватну протидію загарбницьким діям російській федерації. Окрім безпосередньої відсічі агресору на полі бою, були створені підрозділи інформаційної протидії, завданням яких є захист інформаційного простору від інформаційної агресії противника. Підготовлені фахівці, які оперативнo та професійно реагують на інформаційні виклики [11].

З аналогічними проблемами щодо інформаційного захисту суверенітету та відсічі російській дезінформації зіштовхнулись чимало країн Європейського Союзу та держави-члени НАТО. Зокрема, це стосується і Литовської Республіки.

Оцінка загроз національній безпеці Литви свідчить, що її населення постійно зазнає інформаційних впливів, інтенсивність яких визначається активною зовнішньо політичною діяльністю країни, її членством у НАТО та реалізацією енергетичних проєктів.

У звіті “Ką atskleidė Nacionalinė kibernetinio saugumo būklės ataskaita už 2020 m.” (Звіт про стан національної кібербезпеки у 2020 році – *переклад авторіе*) не повідомляється, скільки випадків “недружньої” інформаційної діяльності було

виявлено, але за даними відділу Стратегічних комунікацій Збройних сил Литовської Республіки (далі – ЗС ЛР), зазначено про 3412 випадків інформаційної діяльності та 10 ворожих інформаційних операцій [15].

Найважливіші напрями поширення шкідливої інформації зосереджені на стратегічних для Литви питаннях: сумнівні переваги членства в НАТО, зміцнення Альянсу та національної обороноздатності у країнах Балтії, доцільність енергетичної незалежності, економічна стабільність країни, сфера національної оборони [15].

Джерелами недружньої та ворожої інформації залишилися російські новинні онлайн-портали, соціальні мережі, телебачення, канали, які прагнуть впливати та формувати негативну думку населення Литви, зокрема про співпрацю з сусідніми країнами, США, ЄС та НАТО, здатність захищати країну тощо [15].

Протягом 2022 року кількість кіберінцидентів залишилася такою ж, як у 2021 році, проте зросла кількість атак, спрямованих на web-сайти державного та приватного секторів. Під час атак, відповідальність за які взяли на себе хакери, які підтримують політику Російської Федерації, група намагалася вплинути на понад 130 загальнодоступних веб-сайтів. У 2022 році кількість кіберзлочинів порівняно з 2021 роком зросла на 52 відсотки. Також 2022 рік був винятковим в

литовському інформаційному просторі – експлуатувалися теми литовської оборони та зовнішньої політики з метою створення негативного іміджу країни на Заході та сприяння протидії між цільовими аудиторіями литовського суспільства [16].

Литовським урядовцям необхідно докладати чимало зусиль для протидії російським наративам. Необхідно підкреслити, що боротьба з ворожою пропагандою для обох країн – Литви та України – має багато спільного, відповідно, реагування на неї є, фактично, ідентичним. Основним чинником протидії є оперативна та правдива інформація з офіційних джерел, які відповідальні за свій контент. Отже, **метою статті** є комплексне дослідження діяльності інформаційно-медійних підрозділів ЗС ЛР, їх місце і роль у сучасній системі стратегічних комунікацій держави та забезпечення інформаційної безпеки.

Аналіз існуючих джерел та літератури. Вплив гібридних війн проти України на інформаційно-медійні підрозділи Збройних Сил Литовської Республіки у 2013-2021рр. ще не був об'єктом дослідження вчених.

Основна частина. Значну увагу забезпеченню національної безпеки та діяльності інформаційно-медійним структурам країни приділяє її вище керівництво.

Так, Президент Литви Гітанас Науседа вважає, що "...в умовах війни росії в Україні питання відповідальності за воєнні злочини та боротьби в інформаційному полі є надзвичайно важливими. Ми не можемо дозволити кремлівській пропаганді безперешкодно поширювати брехню та маніпулювати громадською думкою шляхом перекручування історичних фактів, виправдовувати свою військову агресію та інші протиправні дії у міжнародному просторі" [12].

Історія діяльності сучасних прес-служб ЗС ЛР розпочинається у 2001 році. Через прагнення вступу до НАТО необхідно було працювати з власним населенням, оскільки після розпаду СРСР значна кількість мешканців мала проросійські погляди. Також активно працювали представники спецпропаганди РФ (згодом – підрозділи ІПСО). Для подальшого збереження власної державності, її інформаційної та кібернетичної безпеки, створення ефективної системи протидії стала вкрай необхідною. Відтак у 2001 році створюється Департамент зв'язків з громадськістю ЗС ЛР [2].

10 березня 2004 року Литва офіційно стала державою-членом НАТО. Відтак подальший розвиток інформаційно-медійних структур відбувся за стандартами демократичного суспільства.

У перші роки свого існування департамент зв'язків з громадськістю складався з трьох відділів, на які було покладено такі завдання:

1 відділ – аналіз та планування інформаційної діяльності, моніторинг інформаційних повідомлень та ведення web-сторінок.

2 відділ – робота з громадськістю, неурядовими організаціями, тощо

3 відділ – співпраця із журналістами, організація їхньої роботи, надання інформації, тощо.

На Департамент також було покладено завдання інформаційного супроводу різноманітних заходів, святкувань, тощо; вироблення та розповсюдження відео-контенту, закупівля ефірного часу на телебаченні та радіо.

Найвищим органом, який відповідає за діяльність інформаційно-медійних структур, визначає напрямки роботи, оперативне реагування на кризові ситуації – є Департамент стратегічних комунікацій ЗС ЛР, створений 2011 року на підставі наказу міністра національної оборони Литовської Республіки.

Завданнями цього департаменту є: підготовка прес-релізів, створення комунікаційних кампаній, розробка медіа-проектів, запрошення представників ЗМІ на різноманітні заходи, обробка інформації, яка надходить від підпорядкованих підрозділів. Усі статті, які надають для публікації прес-служби батальйонів, бригад та командувань, необхідно редагувати, поширювати, а іноді навіть заборонити до публікації [9].

У своїй діяльності Департамент стратегічних комунікацій ЗС ЛР керується Постановою № 955 від 26 серпня 2020 року "Опис порядку координації стратегічних комунікацій у сфері національної безпеки". Документ визначає стратегічну комунікацію установ та органів, підпорядкованих та/або підзвітних Уряду Литовської Республіки, пов'язаних із загрозами, небезпеками та факторами ризику для національної безпеки Литовської Республіки, визначених у Стратегії національної безпеки, затвердженій Сеймом Литовської Республіки 28 травня 2002 року Постановою № IX-907 "Про затвердження Стратегії національної безпеки", запобігання та управління кризовими ситуаціями, координація, моніторинг та оцінка інформаційних загроз, реагування на інформаційний інцидент та постійний інформаційний тиск, порядок планування стратегічних комунікаційних кампаній.

У документі представлено базові поняття та терміни: "інформаційні загрози", "інформаційний інцидент", "інформаційна безпека", "безперервний інформаційний тиск", "стратегічна комунікація", "стратегічна комунікаційна кампанія".

Слід зауважити, що у всіх вище зазначених термінах визначені заходи щодо протидії негативним інформаційним впливам здійснюються за допомогою засобів масової інформації [17].

Всі інші терміни використовуються у значеннях, які застосовуються у Законі Литовської Республіки про публічну інформацію, Законі Литовської Республіки про надзвичайний стан та Законі Литовської Республіки про цивільний захист [17].

Моніторинг та оцінка інформаційних загроз здійснюються відповідно до Постанови Уряду Литовської Республіки від 10 липня 2019 року № 700-9 "Про затвердження опису порядку

моніторингу, оцінки та попередження про загрози національній безпеці Литовської Республіки” (Nutarimas dėl jungtinės grėsmių prevencijos ir krizių valdymo grupės sudėties ir šios grupės nuostatų patvirtinimo).

За Постановою, установи відповідають за моніторинг та оцінку інформаційного середовища у сферах своєї діяльності. Оцінку наслідків

інформаційних інцидентів та постійного інформаційного тиску координує Урядовий офіс.

Алгоритм роботи посадових осіб урядових організацій щодо оцінки рівня інформаційного інциденту та рекомендованого рівня відповіді на нього наведено у таблиці 1 [17] (*переклад авторів*).

РІВЕНЬ ЗАГРОЗИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ІНЦИДЕНТУ ТА РЕКОМЕНДОВАНИЙ РІВЕНЬ РЕАГУВАННЯ

рядок Немає.	Скоринг інформаційного інциденту	Рівень загрози інформаційного інциденту	Рекомендований рівень відповіді
1.	Від 9 до 10 балів	перший рівень (<i>високий</i>)	Прем'єр-міністр Литовської Республіки, члени Уряду Литовської Республіки
2.	Від 6 до 8 балів	другий рівень (<i>середній</i>)	державні установи чи органи
3.	Від 3 до 5 балів	третій рівень (<i>низький</i>)	рекомендується відповідати розповсюдженню публічної інформації, неурядовій організації, університету чи іншому суб'єкту, який формує громадську думку
4.	Від 0 до 2 балів	четвертий рівень (<i>найнижчий</i>)	інформація надається розповсюдженню публічної інформації, неурядовій організації, університету чи іншому суб'єкту формування громадської думки, коли це необхідно, але не реагує на неї засобами публічної інформації

При виявленні негативної інформаційної події Департамент стратегічних комунікацій формує інформаційний звіт про оцінку інциденту (таблиця 2), у якому

тисло описує інформаційну подію, надає їй оцінку за трьома критеріями (джерело, зміст та контекст), оцінює рівень загрози та обов'язково пропонує заходи для комунікації з населенням [17].

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЗВІТ ПРО ОЦІНКУ ІНЦИДЕНТУ

Опис інформаційної події	Оцінка за критеріями інформаційного інциденту	Рівень загрози інформаційного інциденту та запропонований установою спосіб реагування	Запропоновані комунікаційні повідомлення
	1. (за джерелом інциденту)		
	2. (за змістом інформаційної події)		
	3. (за контекстом інформаційного інциденту)		

Зауважимо, що керівні документи, які регламентують роботу підрозділів зв'язків з громадськістю та засобів масової інформації (далі – ЗМІ) у відкритому доступі відсутні. Один з авторів цієї розвідки, Роман Поронюк, звернувся з письмовим запитом до керівництва Департаменту стратегічних комунікацій, проте отримав відмову [9]. Як правило, аналогічні документи інших держав-членів НАТО є у

відкритому доступі. Проте вдале інформаційне протистояння російській інформаційній агресії повністю виправдовує рішення щодо нерозповсюдження змісту тих документів, які регламентують питання національної безпеки.

Згідно з офіційною інформацією, яка розміщена на інформаційному сайті ЗС ЛР, прес-

служба, як структурний підрозділ, є у штаті таких військових установ (штабів):

- Командування литовською армією;
- Командування сухопутних військ;
- Командування повітряних сил;
- Командування Військово-морських сил;
- Управління матеріально-технічного забезпечення;
- Командування підготовки Збройних Сил Литви;
- Командування військової поліції;
- Командування Сил спеціальних операцій;
- Командування логістики.

Зазначимо, у кожному підрозділі – від батальйону та вище – є посадова особа, відповідальна за роботу з громадськістю. При цьому, за зв'язки з громадськістю у батальйонах відповідають не лише офіцери, а й сержанти та цивільний персонал збройних сил [9].

Також у військовому відомстві проводиться дієва комунікація через мережу Інтернет, використовуючи Веб-сайти: <https://kam.lt/> та www.kariuomene.lt. Активно ведуться сторінки у соціальних мережах такі, як YT, FB, IN, Twitter. Завдання щодо ведення та наповнення даних сторінок у соціальних мережах покладається на військовослужбовців, зокрема, на прес-служби.

Військові засоби масової інформації ЗС ЛР представлені чотирма друкованими виданнями: "Karys" (Воїн), "Kardas" (Меч), "Savanoris" (Доброволець), "Kariūnas" (Курсант) [3]. Цікаво, що на відміну від українських військових прес-структур – газета ЗР ЛР "Karys" (Воїн) має у своєму штаті виключно цивільних журналістів [9].

Таким чином, Литва посилює цивільний контроль над військовим відомством та дозволяє виносити певні проблеми на загальний рівень для оперативного реагування та на розгляд громадськості. Така практика є досить поширеною у державах-членах НАТО та демонструє стандарти демократичного суспільства.

Окрім прес-служб, Міністерство оборони ЛР активно розвиває власні військові видання. Цікаво, що більшість з них створені понад 100 років тому, але за часи радянської окупації зупинили свою роботу. Відтак, після відновлення державності, Литва відтворила свої військові ЗМІ та продовжила їхню історію. Цікавим є той факт, що ЗР ЛР не залишили радянські військові ЗМІ – вони відновили власні.

Розглянемо їх детальніше.

Журнал литовської армії "Karys" (Воїн) був заснований у Литві в 1919 році під час збройної боротьби за незалежність країни. Його діяльність відновили у США у 50-х роках минулого століття. Тому, після радянської деокупації у 1991 році, він досить гармонійно та дієво розпочав свою роботу у Литві [8].

Газета "Savanoris" (Доброволець). Перший номер "Саваноріс" вийшов 09 лютого 1991 року, одразу ж через кілька тижнів після створення Добровільної служби національної оборони (SKAT).

Відзначимо, що дана газета була новоствореною (не мала своєї історії).

"Саваноріс", як тижнева газета до 1992 року виходила накладом 10 000 примірників. 24 квітня 1992 року, видання газети на короткий час було припинено, а замість "Саваноріса" з'явилася уповноважена міністерством "Крasto праска" (Krašto arsauga), яка могла бути центральним друкованим органом ЗС. Проте, дійшли висновку, що необхідно мати власне видання, яке б краще та повніше відображало діяльність, проблеми та специфіку військової служби. Вже 10 листопада 1992 році "Саваноріс" був знову виданий і продовжує радувати своїх читачів і донині.

За роки свого існування газета стала надійним джерелом інформації країни, де ретельно зафіксовані всі найважливіші події в житті добровольців [4].

Журнал "Kariūnas" (Кадет). Журнал "Kariūnas" Литовської військової академії генерала Йонаса Жемайтиса публікує матеріали про актуальні справи спільноти цього військового навчального закладу, курсантів і солдатів, випускників навчального закладу та ветеранів, досліджує важливі теми воєнної історії, сучасної військової науки. Перший номер "Kariūnos" вийшов у Військовій школі президента Литви ще у 1932 році. Згодом, радянська окупаційна влада припинила видання цього журналу. Журнал "Kariūnas" відновлено в 1995 році. [6].

Журнал військової журналістики, військової історії та науки "Kardas". Журнал "Kardas" був заснований у 1925 році. Діяв до 1940 року. Відновлений у 1989 році. З січня 2012 року по 2013 рік виходив як додаток до журналу "Карис". З 2013 року виходить з періодичністю раз на три місяці [7].

У вищезазначених виданнях працює і відповідає за свою роботу виключно цивільний персонал.

Значна увага у ЗС ЛР приділяється моніторингу інформаційного простору та протидії. В принципі, завдання моніторингу інформаційного простору у своїй зоні відповідальності є перед усіма підрозділами зв'язків з громадськістю від батальйонної ланки. Отримані доповіді скеровують у вищі штаби. У Департаменті стратегічних комунікацій ЗС ЛР є спеціальний відділ, який відповідає за вказаний напрям роботи, його працівники здійснюють моніторинг необхідної інформації, обробляють її та вирішують, як на неї реагувати [6].

1 січня 2014 року у Литві був створений Центр стратегічних комунікацій НАТО (акредитований в НАТО 1 вересня 2014 року) [1]. Функція Центру полягає у проведенні досліджень і розробці рекомендацій щодо ведення інформаційних і психологічних операцій [5, с. 296].

Окрім вищезгаданих підрозділів 16 серпня 2021 року розпорядженням Міністра національної оборони ЛР було створено "Групу протидії гібридним загрозам". Її основним завданням є виявлення загроз у системі національної оборони, протидія їм та

зміцнення стійкості всього литовського суспільства до гібридних загроз.

Для досягнення цієї мети група протидії гібридним загрозам активно співпрацює з підрозділами Міністерства національної оборони, ЗС ЛР, силовими структурами країни, іншими державними та недержавними установами та організаціями. Також налагоджено тісну співпрацю з представниками структур ЄС та НАТО, які відповідають за боротьбу з гібридними загрозами [14].

Важливим елементом протистояння гібридним загрозам є кібербезпека. Для цього у складі Міністерства національної оборони ЛР діє Національний центр кібербезпеки. Його завдання включає в себе єдине управління кіберінцидентами, моніторинг і контроль виконання вимог кібербезпеки, кібербезпеки критичної інформації інфраструктури та акредитації інформаційних ресурсів.

Національний центр кібербезпеки при Міністерстві національної оборони (NKSC) є головною установою кібербезпеки Литви, яка відповідає за єдине управління кіберінцидентами, моніторинг і контроль виконання вимог кібербезпеки, кібербезпеки критичної інформації, інфраструктуру та акредитацію інформаційних ресурсів.

Даний центр було створено після набрання чинності Закону про кібербезпеку Литовської Республіки 01 січня 2015 року, згідно з яким було створено правову основу та консолідовано бажання спільними зусиллями захистити литовський кіберпростір [13].

Згідно із положенням, діяльність Національного центру кібербезпеки при Міністерстві національної оборони Литви містить такі оперативні цілі:

- моніторинг кіберінцидентів; аналіз, дослідження та дії, пов'язані з управлінням кіберінцидентами;
- функції служби нагляду за безпекою;
- функції Національної служби захисту зв'язку;
- функції оцінки, нагляду та моніторингу відповідності інформаційних ресурсів та суб'єктів кібербезпеки встановленим законодавством вимогам кібербезпеки та безпеки електронної інформації;
- міжнародне співробітництво у сфері кібербезпеки;
- дослідницьку та освітню діяльність з питань кібербезпеки;
- кібербезпека комунікаційних та інформаційних систем, що управляються;

1. Балкус Т. Стратегічні комунікації. URL: <https://nuou.org.ua/assets/documents/strategchn-komunkacz.pdf>
2. В гостях у Литовської армії. *Білоруська військова газета "Во славу Родине"*, випуск №3 від 09.01.2013. URL: <https://web.archive.org/web/2014080806031129>

- функції національного органу сертифікації кібербезпеки;
- відповідальне розкриття прогалін у комунікаційно-інформаційних системах суб'єктів кібербезпеки [10].

У 2017 році, враховуючи сучасні світові загрози, Сейм Литви затвердив нову Стратегію національної безпеки країни (National Security Strategy), у якій визначено широкий спектр актуальних для Республіки загроз: глобальна економічна криза, виклики кібернетичній та інформаційній безпеці, конвенційна загроза з боку РФ тощо. Зокрема, відповідно Стратегії до інформаційних загроз належать:

- військова пропаганда, поширена певними державами;
- підбурювання до ненависті, спроби спотворити історію та інша необґрунтована та викривлена інформація, спрямована проти інтересів національної безпеки держави, що веде до недовіри та незадоволеності, спроби дискредитувати членство Литви в НАТО, можливості НАТО і зобов'язання захищати союзників; інформаційні заходи, покликані впливати на демократичні або виборчі процеси в країні. До кібернетичних загроз належать напади на об'єкти критичної інфраструктури [5, с. 292–293].

Висновок: Агресивна, загарбницька політика РФ щодо пострадянських держав спонукає їх до максимального захисту своїх національних інтересів. Ураховуючи український досвід, європейські країни усвідомлюють всю гостроту небезпеки від РФ, яка готова у будь яку мить перетнути межу війни та миру. З метою підтримання готовності до можливого вторгнення, країни Балтії повернулись до призову на строкову військову службу та суттєво збільшити кількість власних збройних сил.

Аналіз законодавства ЛР щодо забезпечення інформаційної та кібернетичної безпеки дає підстави зробити висновок, що підхід до боротьби з російською агресією в інформаційному та кіберпросторі має бути комплексним, а співпраця між нашими країнами у цьому напрямі – посилюватись.

Дослідження діяльності інформаційно-медійних структур ЗС ЛР свідчить, що вони є елементом системи стратегічних комунікацій, здійснюють вплив на формування суспільної думки, ставлення до литовського війська, сприйняття внутрішньої політики держави та формують позитивну інформаційну обстановку в державі.

3. Військові ЗМІ Литви. URL: https://kariuomene.lt/kontaktai/karine-ziniasklaida/23699?fbclid=IwAR0atHIFZWgQoYyq6LF2dgTFDc7tOFP7eaXwaQfWhpWsdJSnT6-DgAICI_g
4. Газета "Savanoris" (Добровольець). URL: <https://kariuomene.lt/kontaktai/karine-ziniasklaida/savanoris/23716>

5. Гапеєва О. Міждержавне протидія в інформаційній сфері на пострадянському просторі (1991–2017 рр.): історико–системне дослідження. *Монографія*. Львів: Триада плюс, 2018. 296 с.
6. Журнал «Kariūnas». URL: <https://kariuomene.lt/kontaktai/karine-ziniasklaida/kariunas/23792>
7. Журнал військової журналістики, військової історії та науки "Кардас". URL: <https://kariuomene.lt/kontaktai/karine-ziniasklaida/kardas/23719>
8. Журнал литовської армії «Karys» (Воїн). URL: <https://kariuomene.lt/kontaktai/karine-ziniasklaida/karys/23718>
9. Листування електронною поштою з Євою Будзакайте, представником департаменту стратегічних комунікацій ЗС Литви. *Особистий архів автора*.
10. Національний центр кібербезпеки. URL: <https://www.nksc.lt/veikla.html>
11. Поронюк Р., Гапеєва О. Актуальні Питання Гуманітарних Наук. *Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*, випуск 3 т2, с16, Дрогобич, 2022. 374с.
12. Президент Литви: потрібно протидіяти дезінформації та спробам РФ переписати історію. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/11/4>
13. Про Національний центр кібербезпеки. URL: <https://www.nksc.lt/en/structure.html>
14. Стійкість до гібридних загроз. URL: <https://kam.lt/atsparumas-hibridinems-gresmams/>
15. M Tarnauskas Informacinių grėsmių ir priešiškos propagandos lietuvoje vertinimas ir institucinio atsako pajėgumai. URL: <https://vb.mruni.eu/object/elaba:94638243/MAIN>
16. Nacionalinė kibernetinio saugumo būklės ataskaita. (2022). URL: <https://www.nksc.lt/doc/Nacionaline-kibernetinio-saugumo-ataskaita-2022.pdf>
17. Nutarimas dėl strateginės komunikacijos nacionalinio saugumo srityje koordinavimo tvarkos aprašo patvirtinimo 2020 m. rugpjūčio 26 d. nr. 955. URL: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/4d789fb0eb8511eaa12ad7c04a383ca0>
- ziniasklaida/23699?fbtslid=lvAR0atHIFZVgKoYyk6LF2dgTFDts7tOFP7eaKhvaKfVhpVsdJSnT6-DgAITsl_g (in Ukrainian).
4. *Hazeta "Savonoris" (Dobrovolets')* ["Savonoris" newspaper (Volunteer)]. URL: <https://kariuomene.lt/kontaktai/karine-ziniasklaida/savonoris/23716> (in Ukrainian).
5. Hapeieva O. (2018). *Mizhderzhavne protyborstvo v informatsijnij sferi na postradians'komu prostori (1991–2017 rr.): istoryko–systemne doslidzhennia* [Interstate confrontation in the information sphere in the post-Soviet space (1991–2017): a historical and systemic study]. *Monohrafiia*. L'viv: Triada plus. 296 p. (in Ukrainian).
6. *Zhurnal «Kariūnas»* [Journal«Kariūnas»]. URL: <https://kariuomene.lt/kontaktai/karine-ziniasklaida/kariunas/23792> (in Ukrainian).
7. *Zhurnal vijs'kovoji zhurnalistyky, vijs'kovoji istorii ta nauky "Kardas"* ["Kardas" magazine of military journalism, military history and science]. URL: <https://kariuomene.lt/kontaktai/karine-ziniasklaida/kardas/23719> (in Ukrainian).
8. *Zhurnal lytovs'koi armii «Karys» (Voin)* [Lithuanian army magazine "Karys" (Warrior)]. URL: <https://kariuomene.lt/kontaktai/karine-ziniasklaida/karys/23718> (in Ukrainian).
9. *Lystuvannia elektronnoiu poshtoiu z Yevoiu Budzakajte, predstavnykom departamentu stratehichnykh komunikatsij ZS Lytvy* [E-mail correspondence with Eva Budzakaitė, representative of the strategic communications department of the Armed Forces of Lithuania]. *Osobystyj arkhiv avtora*. (in Ukrainian).
10. *Natsional'nyj tsentr kiberbezpeky* [National Cyber Security Center]. URL: <https://www.nksc.lt/veikla.html> (in Ukrainian).
11. Poroniuk R., Hapeieva O. (2022). *Aktual'ni Pytannia Humanitarnykh Nauk* [Actual Issues of the Humanities]. *Mizhvuzivs'kyi zbirnyk naukovykh prats' molodykh vchenykh Drohobyts'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka*. Vypusk 3 t2. Drohobych. P. 16. (in Ukrainian).
12. *Prezydent Lytvy: potribno protydiaty dezinformatsii ta sprobam RF perepysaty istoriiu* [The President of Lithuania: it is necessary to counter disinformation and attempts by the Russian Federation to rewrite history]. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/11/4> (in Ukrainian).
13. *Pro Natsional'nyj tsentr kiberbezpeky* [About the National Cyber Security Center]. URL: <https://www.nksc.lt/en/structure.html> (in Ukrainian).
14. *Stijkist' do hibrydnykh zahroz* [Resistance to hybrid threats]. URL: <https://kam.lt/atsparumas-hibridinems-gresmams/> (in Ukrainian).
15. M Tarnauskas Informacinių grėsmių ir priešiškos propagandos lietuvoje vertinimas ir institucinio atsako pajėgumai. URL:

References

1. Balkus T. *Stratehichni komunikatsii* [Strategic communications]. URL: <https://nuou.org.ua/assets/dotsuments/strategchn-komunkach.pdf> (in Ukrainian).
2. *V hostiakh u Lytovs'koi armii* [Visiting the Lithuanian Army]. *Bilorus'ka vijs'kova hazeta "Vo slavu Rodyne"*, vypusk №3 vid 09.01.2013. URL: <https://web.archive.org/web/2014080806031129> (in Ukrainian).
3. *Vijs'kovi ZMI Lytvy* [Military mass media of Lithuania]. URL: <https://kariuomene.lt/kontaktai/karine>

- <https://vb.mruni.eu/object/elaba:94638243/MAIN> (in Lithuanian).
16. Nacionalinė kibernetinio saugumo būklės ataskaita. 2022. URL: <https://www.nksc.lt/doc/Nacionaline-kibernetinio-saugumo-ataskaita-2022.pdf> (in Lithuanian).
17. Nutarimas dėl strateginės komunikacijos nacionalinio saugumo srityje koordinavimo tvarkos aprašo

patvirtinimo 2020 m. rugpjūčio 26 d. nr. 955. URL: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/4d789fb0eb8511eaa12ad7c04a383ca0> (in Lithuanian).